

obljubila svoje sotrudištvo; v tem oziru je uspeh pač zagotovljen; treba je le še, da se odzove — občinstvo. Tudi Slovenci se naj oglašajo! *Dr. J. T.*

„Savremenik“, mesečnik „Društva hrvatskih književnika“, je z letom 1908. dovršil tretje svoje leto; v tem letu je žaloval ob grobu dveh znamenitih svojih sotrudičkov, Stj. Miletića in Strahimira Kranjčevića. Kranjčeviću je posvečena skoro vsa zadnja številka tega letnika, tako da jo moremo imenovati „Kranjčevićevo“. V verzih so zanj prispevali Tresić-Pavičić, „Xeres“, Ilijčić, Vukasović, Katalinić-Jeretov, Drag. Domjanić, Miličić in Fr. Ks. Meško. Meško je objavil obgrobnico „Saj ni umrl“:

(Fr. Meško) Umrl si? A saj zate smrti ni!
 Umre pač mož, ki sebi le živi,
 a kdor živel za čast in rast je roda,
 zanj smrti ni! — Zanj smrt je boli le rešitev
 in k luči, ki mu vžgala je duha, vrnitev . . .
 Umrl ti nisi! — Glej, od vzhoda do zahoda
 po domovini širni tvoj spomin živi,
 in pesem tvoja srca vžiga in budi,
 in duh tvoj k delu, k ljubavi bodri.
 Ne, zate smrti ni!
 Za te minilo z njo je le trpljenje,
 začelo lepše, slavnejše življenje . . .“

V nevezani besedi so pisali o Kranjčeviću A. G. Matoš, — Matošev spis je dal povod časnikarski polemiki, Matoš pravi n. pr., da so stih „najboljša oblika za polizobražene ljudi“ —, stari Ilirec Trnski, Jos. Milaković, Kostinić, Turić, Car Emin, Zdenka Marković, Treščec, Kosor, Dav. Trstenjak, dr. K. Horvat, Bože Lovrić, Izo Lanov, dr. Drag. Prohaska. Jaz sem napisal sledeče besede, ki jih hočem tu ponoviti, ker veljajo prav tako za Slovence kakor za Hrvate: „Mali narodi se ponašajo z velikimi pesniki. Ponašajoč se ž njimi, mislijo često: „Pri velikih narodih bi se ne zdeli veliki“, a govorijo češče: „Pri velikih narodih bi bili večji. — Poudarjajoč potrebo individualizma in tolmačeč s tem malost svojega naroda, pa obenem tragično obžalujemo, da nam možje niso veliki. Kdor hoče svrhu, mora hoteti tudi sredstvo; kdor hoče velikost ljudi, mora hoteti tudi širino kulturnega področja. — Kranjčević! Za tvojega življenja je malo s Teboj občevala Slovenija; slabo je odjeknila Slovenija ob vesti o Tvoji smrti. Naj bi bilo vse to drugače po Tvoji smrti!“ *Dr. Fr. Ilešič.*

Hrvatska Smotra je z letošnjim letom stopila v IV. letnik. Doslej je bila politično-kulturna smotra in v tem zmislu nekako glasilo Starčevićeve stranke prava (Frankove skupine). Če imajo smotre sploh pri manjših narodih težko borbo za obstanek, čutijo težo življenja še mnogo bolj taki organi, ki kažejo obeležje določene politične stranke; pravzaprav je namreč neko notranje nasprotje med pojmom „smotra“ in političnimi skupinami. „Hrvatska Smotra“ je pač tudi morala ob svoji bilanci to konstatirati; zato izjavlja v proglasu tekočega letnika, da hoče odslej gojiti bolj beletristiko in se v kritičnem delu bolj baviti z literarnimi, družabnimi in vobče kulturnimi pojavi, v politiko pa noče več zahajati. To izpremembo le pozdravljamo, kakor smo svoj čas pozdravili sličen preokret pri „Savremeniku“, ki je v prvih časih reškega „bratstva orožja z Madjari“ očitno kazal politično lice. Dasi torej „Hrvatska Smotra“ ne bo več politična smotra, bode vendar, „ako treba, i ostreje nastopila proti onim, ki hote ali nehote zanašajo tuje elemente v hrvatsko

kulturo ter tako ubijajo nje narodni, hrvatski značaj.“ To stališče sme biti stališče ene struje in mora biti eden izmed kulturnih principov vsega naroda, vsemu narodu zavladati pa ne sme, pa tudi ne more. O prvem letošnjem zvezku naglašam odločno, da sestavki, kakor je pismo „Grete“ „Miciki“ (str. 7.–8), nadalje „Pustolovine jednog hrvatskog purana“ (str. 23. sl.), ne spadajo v list, ki hoče gojiti kakršnokoli kulturo, že radi jezika ne, ki spominja na karnevalska jutra, ko ljudje ne vedo, kateri jezik da še govore.

Dr. Fr. Ilešič.

Poesia. Rassegna internazionale diretta da E. T. Marinetti. Milano. Redazione Via Senato 2. — V majski številki lanskega leta je priobčila ta odlična laška revija pod naslovom „Poesie slovene“ tudi tri slovenske pesmi v laškem prevodu, in sicer Murново „Urok“ (Incantesimo), Zupančičevo „Meni se hoče“ in Prešernovo „Zvezdogledom“ (Agli astrologhi).

Krytyka. Ta v Krakovu izhajajoči literarno-socijalni mesečnik se je ob novem letu znatno povečal in je sedaj razdeljen na dva popolnoma ločena dela: politični in literarni. V drugem ima kot sotrudnike najznamenitejše poljske pesnike in pisatelje, ponajveč pa je posvečen ta del literarno-estetični kritiki in „listom“, ki so se po novem letu izpopolnili z listi iz vseh slovanskih slovstev. Ker pa je slovansko vprašanje tudi za Poljake postalo aktualno in se ne more več molče prezreti, mu posveča „Krytyka“ tudi v svojem političnem delu precej prostora. Sicer je stališče, na katerem stoji v tem oziru, zelo enostransko, a vendar je že fakt, da se mora poljsko politično glasilo pečati s slovanskim vprašanjem, znak časa, znak, da se tudi na Poljskem v tem oziru svita. Prvi prispevek s slovanskih tal je bil v januarski številki članek drja. Tad. Stan. Grabowskega o „Aneksiji Bosne ter Srbih in Hrvatih.“

Splošni pregled.

Prešernov mrtvaški list. Med starimi listinami pokojnega sorodnika sem našel menda edini še ohranjeni izvod mrtvaškega lista Prešernovega. Tiskan je na preprost, mehak papir običajne široke oblike. Besedilo obroblja ozek črn okvir, zgoraj okrašen s sarkofagom; ob vsaki strani stoje ob njem pod cipresami žalujoča žena z žaro. Velika kamenita rakev je ozaljšana s križem s krilato uro na pesek, z ugaslo plamenico in dr. Besedilo pa slove:

„Slovenskimu društvu v Ljubljani je dal gospod vodja narodske straže v **Krajnji** žalostni prigodek na znanje, | de je naš slavni pésnik gospod

FRANCE PREŠERIN,

dohtar pravice in c. k. pravdosrednik v **Krajnji**, 8. dan tega mesca ob osmih dopoldne, po dolgi bolezni in | previden s smèrtnimi zakramenti umerl.

Pogreb bo v **saboto**, 10. dan tega mesca, ob **desetih** dopoldne.

Slavnimu možu poslednjo čast skazati, povabi slovensko društvo prijatle in znance rajnciga, vse ude slo- | venskiga društva, in sploh vse domorodce, naj pridejo v saboto v **Krajnj** k pogrèbu.

V *Ljubljani* 8. dan svečana 1849.

Natisnil *Jožef Blaznik.*

Rado Murnik.